

Да ли покрајинско „Извршно веће” треба преименовати у „владу”? Ово питање је отворено пошто је новосадски „Дневник” објавио шта војвођански огранак ДС-а намерава да промени у Статуту Војводине. Реч је о странци која има већину и у Скупштини Војводине, и у Влади Србије. Опозиција је те најаве озбиљно схватила. Почела је да их критикује. Онда су неки листови напали опозицију да оспорава нешто што још није представљено јавности. Међутим, високи функционери ДС-а су својим изјавама већ потврдили писање „Дневника”. Тако је Бојан Пајтић стао иза предлога о преименовању Извршног већа у владу. Он је изјавио да „актуелни термин потиче из комунистичког периода” и да „звучи исто толико модерно као када бисмо покрајинску владу назвали правитељствујушчим совјетом”.

Дакле, није реч о новинарској измишљотини. Реч је о стварној намери да се, у симболичкој сфери, Покрајина Војводина подигне на ранг државе. И то на два начина: тако што ће њена управа бити названа „владом” и тако што ће добити једну врсту дипломатских представништава по страним земљама.

Поставља се питање зашто се врши промена? Због прилагођавања европским стандардима? Узмимо случај Немачке. Тамо државе, које чине федерацију, заиста на челу имају „владу” (Staatsregierung и Landesregierung). Али, Немачка је федерација. Да ли се овим преименовањем шаље порука да Србију треба федерализовати? Јер, у Италији, која није федерација, чак и покрајине са посебним положајем – каква је Алто Адиђе – немају на челу „владу” (governo, Consiglio dei ministri), већ „покрајинску управу” (Giunta regionale). Та разлика није случајна. Влада наспрам владе, скупштина наспрам скупштине, дипломатска представништва наспрам дипломатских представништава, увек у крајњем дају државу наспрам државе. Знамо како се то, на овим просторима, у последњих неколико деценија завршавало.

„Тражимо право да, уколико врховно репрезентативно тело Војвођана закључи да је положај Војводине у Србији противан интересима Војвођана, оно мора имати право да једнострано тај положај промени”, био је својевремено јасан Ненад Чанак (Трећи конгрес ЛСВ-а, 26. фебруара 2000). Затим је додао „Војводина је ушла у састав Југославије 1918. одлуком скупштине”, а „ако је Војводина у неку државну заједницу ушла скупштинском одлуком, она мора да има могућност да скупштинском одлуком из ње и изађе”.

Друштвене науке нас уче да ће се институције, ма како само формалне биле, једном кад се направе брзо испунити садржајем. Елита из институција увек тежи максимализовању моћи захтевајући за „своју” институцију све надлежности које може да добије. Једном када на челу Војводине буде „влада”, она ће природно тежити да се изједначи са оном у Београду. Влада из Новог Сада стајаће наспрам владе у Београду, као што и Чанак мисли да војвођанска скупштина стоји наспрам скупштине у Београду, као суверена скупштина наспрам суверене скупштине. Не треба пуно памети па видети куда то води.

Оправдање да ће се овим „формалним” изменама задовољити апетити покрајинске елите није озбиљно. Напротив, аутономашка глад за увећањем и контролом свог комада

државног колача биће још већа. „Влада и Скупштина Војводине”, „враћање покрајинске имовине” и „заустављање одливања средстава за Београд”, јединствени су низ политичких лозинки. Први члан тог низа, овим новим статутом, добиће легитимност. Одакле идеја да ће се покрајинска елита само на њему зауставити? Не мислим само на Чанка. Мислим ту на целокупну поставу новосадске бановине.

По стоти пут треба поновити да није свака децентрализација демократска. „Дајте нам оно што је наше” данас не значи ништа друго до „дајте нама, војвођанској бирократији, да располажемо свом државном имовином и приходима у Војводини”. То је типичан модел феудалне децентрализације. Дажбине које су до сада ишле цару, од сада треба да иду месном велможи. У чему ће живот поданика бити бољи?

Узмимо образовање. Нека све паре за образовање остану Војводини. Можда ће новосадски универзитет добијати нешто више пара него сада. Али много војвођанске деце студира у Београду. Зашто би србијански порески обвезник плаћао студије војвођанске омладине? У следећем кораку деца „из прека” неће више моћи бесплатно да похађају Београдски универзитет. Младеж из Панчева или Пећинаца, уместо у оближњем Београду, студираће у удаљенијем Новом Саду. Слично ће се десити и у другим областима, од здравства до науке. Свима ће бити теже. Осим бирократији, која ће располагати са још „угојенијим” фондовима.

Заправо, постоји само један начин да се дође до потпуно „чистих рачуна”. А то је – посебна држава. „Војвођански шлајпек у војвођанском цепу” нужно подразумева и „војвођанску стројницу о војвођанском рамену”. И наравно, царину на Сави и Дунаву. То је логика сваког партикуларизма – од етничког, до провинцијског. Да ли се „новом терминологијом”, свесно или несвесно, прави још један од неповратних корака у том правцу?

политички аналитичар

[објављено: 28/08/2008.]